ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду број 2308/1 од 27. 06. 2022. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије, чланом 8 Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника универзитета у Београду и чланом 117 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, именовани смо у комисију за припрему извештаја о пријављеним кандидатима на конкурс за избор **доцента** за ужу научну област **Бохемистика**, предмет **Чешки језик**. Имамо част да Изборном већу Филолошког факултета у Београду поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Филолошки факултет Универзитета у Београду расписао је конкурс објављен у листу „Послови“ бр. 994–995 од 06. 07. 2022. за избор **доцента** за ужу научну област **Бохемистика**, предмет **Чешки језик**. На расписани конкурс пријавио се један кандидат – **др Снежана Поповић**, досадашњи доцент за ужу научну област Бохемистика, предмет Чешки језик на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду.

БИОГРАФИЈА

Др Снежана Поповић рођена је 31. 12. 1982. године у Котору. После завршене гимназије друштвено-језичког смера уписала је Филолошки факултет Универзитета у Београду школске 2002/03. године. Студије је завршила 2006. године са средњом оценом 9,26 и тиме стекла звање дипломирани филолог чешког језика и књижевности. У току студија своје образовање усвршавала је стипендијским боравцима у Чешкој Републици и то: похађањем једносеместралне наставе чешког језика за странце на Филозофском факултету у Прагу 2005. године, Летње школе словенских студија у Брну 2006. године и једносеместралне наставе чешког језика за странце на Филозофском факултету у Брну 2007. године.

На такмичењу за најбољи превод из дела савремене чешке књижевности одржаном 2004. године у организацији Одсека за славистику Филолошког факултета и Амбасаде Чешке Републике у Србији и Црној Гори освојила је друго место за превод „Новеле за верне читаоце“ Јозефа Шкворецког. На истом такмичењу одржаном 2006. године освојила је прво место за превод одломка из романа „Године двадесет и четири“ Патрика Оуржедњика.

Од школске 2007/08. до 2009. године радила је као хонорарни сарадник у настави на Групи за чешки језик Катедре за славистику Филолошког факултета, а након укидања статуса хонорарних сарадника, од 2009. до 2012. године, волонтерски је држала вежбе из Савременог чешког језика студентима прве и друге године и Чешког језика као другог словенског и изборног језика.

Од 2012. до 2018. године радила је у звању лектора за ужу научну област Бохемистика, предмет Чешки језик на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Докторску дисертацију под називом „Česká a srbská frazeologie: srovnání, aspekty a struktura česko-srbského frazeologického slovníku“ (Чешка и српска фразеологија: компарација, аспекти и структура чешко-српског фразеолошког речника) одбранила је 15. 06. 2016. године у Прагу на Филозофском факултету Карловог универзитета. Докторску диплому нострификовало

је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије решењем бр. 612-01-03633/2016-06 од дана 20. 1. 2017. године.

Године 2018. изабрана је у звање доцента за ужу научну област Бохемистика, предмет Чешки језик на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ОБАВЕЗНИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА

ПЕДАГОШКИ РАД

Од 2007. године, када почиње да ради као хонорарни сарадник на Катедри за славистику, др Снежана Поповић држала је часове вежби из предмета Савремени чешки језик студентима прве и друге године и Чешки језик као други словенски и изборни језик, а од 2012. године, када је изабрана у звање лектора за чешки језик ангажована је у настави на предмету Савремени чешки језик Г-1, Г-2, Г-3, Г-4, Г-5, Г-6, Г-7, Г-8 и П-1, П-2, П-3 и П-4. Након избора у звање доцента 2018. године др Снежана Поповић је поред поменутих предмета преузела и предавања из предмета Историја чешког језика 2 у летњем семестру школске 2020/21. године, а потом и Увод у бохемистику који држи од школске 2021/22. године. Такође је осмислила предмет на мастер студијама Чешки корпус и корпусна истраживања који успешно реализује од школске 2021/22. године. Кандидаткиња се посебно истиче колегијалношћу и одговорним приступом према радним обавезама. У раду са студентима има веома добре резултате што се може видети и на основу студентских анкета на којима има високе оцене из свих предмета за које је задужена (просечна оцена 4,78). Педагошки рад обавља предано, а, пратећи савремене тенденције у изучавању страних језика, градиво преноси квалитетно, систематично и интересантно, усмеравајући пажњу студената како ка теоријским тако и практичним областима језика, као и ка свим важним елементима чешке историје, културе и традиције. Ваннаставним активностима студенте води ка продубљивању језичке компетенције и неговању чешког језика у српској средини, између осталог као коорганизатор и стални члан жирија преводилачког такмичења које организују Катедра славистике и Амбасада Чешке Републике у Србији.

ПРИСТУПНО ПРЕДАВАЊЕ

С обзиром на то да се ради о реизбору у звање доцента, те да се на конкурс пријавила само кандидаткиња др Снежана Поповић, у складу са Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду приступно предавање није услов за избор. Кандидаткиња Снежана Поповић је у оквиру првог избора у звање доцента одржала приступно предавање под насловом Колокације у чешкој и српској фразеологији и чешка и српска фразеографска пракса које је Комисија оценила оценом 5 (пет).

БИБЛИОГРАФИЈА

Библиографија кандидаткиње др Снежане Поповић до претходног избора у звање доцента садржи следеће ставке:

1. АКАДЕМСКИ РАДОВИ

1. Докторска дисертација: *Česká a srbská frazeologie: srovnání, aspekty a struktura česko-srbského frazeologického slovníku* (*Чешка и српска фразеологија: компарација, аспекти и структура чешко-српског фразеолошког речника*). Филозофски факултет Карловог универзитета у Прагу, 2016, 275 стр. Ментор: prof. PhDr. František Čermák, DrSc.

2. НАУЧНИ РАДОВИ

Студије:

1. „Kolokace ve frazeologii v češtině a srbštině“. У: *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca VII*. VII. mezinárodní balkanistické symposium (Brno 28–29.11.2017), 633–638.

2. „Фраземи са значењем *никад* у чешком и српском језику”. У: *Славистика* (Београд), ISSN: 1450-5061, 20/2016, 694–699.

3. „Комбинаторика у фразеологији на примјерима лексикалних фразема у чешком и српском језику”. У: *Зборник Матице српске за славистику* (Нови Сад), ISSN: 0352-5007, 88/2015, 233–243.

4. „Česko-srbský frazeologický slovník“. У: *Varia XXIV*. Zborník plných príspevkov z XXIV. kolokvia mladých jazykovedcov (Praha, 9–11. 9. 2015), 492–498.

5. „Tautologické výrazy ve frazeologii“. У: *Aktuální problémy současné slavistiky (jazyk – literatura – kultura – politika)*, ISBN: 978-80905336-5-3 (Brno) 2015, 285–290.

6. „Formální a sémantické charakteristiky frazémů v srbském a českém jazyce“. У: *Славистика* (Београд), ISSN: 1450-5061, 19/2015, 249–252.

7. „Kvazifrazemi u srpskom i češkom jeziku”. У: *Славистика* (Београд), ISSN: 1450-5061, 17/2013, 347–351.

8. „Frazém v srbské a české lingvistice – pojetí a terminologie“. У: *Славистика* (Београд), ISSN: 1450-5061, 16/2012, 543–548.

9. „Struktura a výběr hesel budoucího česko-srbského frazeologického slovníku“. У: *Славистика* (Београд), ISSN: 1450-5061, 15/2011, 237–245.

10. „Lexikální srbismy/srbocharvátismy v SSJČ a elektronické slovníky češtiny“. У: *Od Moravy k Moravě* ISBN: 978-86-7946-072-1, 2011, 407–425.

11. „Česko-srbský frazeologický slovník a srbské elektronické zdroje“. У: *Varia XX*. Zborník plných príspevkov z XX. kolokvia mladých jazykovedcov ISBN 978-80-970561-3-1(Častá-Papiernička) 2012, 460–465.

12. „Možnosti a hranice česko-srbského frazeologického slovníku“. У: *Polyslav XIII*. Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik ISBN: 978-3-86688-084-9 (Hamburg) 2010, 194–198.

13. „Pozajmljenice iz južnoslovenskih jezika u *Rečniku književnog češkog jezika*”. У: *Славистика* (Београд), ISSN: 1450-5061, 14/2010, 238–246.

14. Снежана Поповић – Мирјана Стевановић: „Srovnání českých a srbských zooapelativních frazémů.“ У: *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca VI*. ISBN: 80-86488-32-2 (Brno) 2006, 1049–1070.

Прикази:

PANENOVÁ, Jarmila a kol. *Mluvnice současné češtiny 2: Syntax češtiny na základě anotovaného korpusu.* Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum 2014. (Јужнословенски филолог LXXI 1-2, 2015, 149–153).

„Polyslav XIII. Конференција младих слависта”. Хамбург, 2009. (Славистика 14/2010, 394–395).
„InterCorp2009.” Чешки национални корпус и Филозофски факултет Карловог универзитета, Праг, 2009. (Славистика 14/2010, 393–394).

Преводи:

СХОВАНЕЦ, Карел: *Историја чешког насеља Фабијан у Краљевини Југославији*. [припрема чешког текста, предговор и регистар Јаромир Линда] SBN 978-86-916269-1-4

ШАБАХ, Петр: *Мисererе*. (Кораци, 9–10/2007, 87–94).

УРБАН, Милош: *Запис разговора са женом средњих година* (Кораци, 9–10/2007, стр. 114–126).

РУДИШ, Јарослав: *Како су пролазиле године, мењала су се правила, - али не и она у редовима вожње*. (Књижевни лист, 10/2006, 19).

ОУРЖЕДЊИК, Патрик: *Године двадесет и четири*. (Поља, Нови Сад 9–10/2006, 13–21).

ЈИХА, Јан: *Мангуп на високој школи*. (Поља, 5–6/2006, 111–113).

ШКВОРЕЦКИ Јозеф: *Новела за верне читаоце.* (Књижевни лист, 9/2005, 19).

Уз пријаву на конкурс др Снежана Поповић приложила је следећу библиографију обављених радова <u>након избора у звање доцента</u> 06.02. 2018. године:

1. МОНОГРАФИЈЕ

Česká a srbská frazeologie. Na cestě k dvojjazyčnému frazeologickému slovníku. Univerzita Karlova: Nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4608-4; ISBN 978-80-246-4670-1 (pdf)

2. НАУЧНИ РАДОВИ

Студије:

1. „Појам моноколокабилности и периферија језика”. Славистика XXV/2 (2021), 70–81. ISSN 1450-5061.

2. „Neka frazeološka pitanja u (ne samo) češko-srpskim okvirima”. *Slavia* (Praha) 89/2020, 104–108. ISSN 0037-6736.

3. „Onomasiological dictionary in bilingual phraseology“. In: *Intercontinental Dialogue on Phraseology 8: Applied Linguistics Perspectives on Reproducible Multiword Units: Foreign Language Teaching and Lexicography*. 2020. Eds. Joanna Szerszunowicz & Ewa Gorlewska. Białystok. University of Bialystok Publishing House, 141–149. ISBN 978–83–7431–677–4.

4. „Израда и структура чешко-српског фразеолошког рјечника”. У: *Српска лексикографија - речници српског језика као изворишта граматичких и семантичких истраживања. 1 / 47. научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 14–8. IX 2017*. Ур. Драгана Мршевић-Радовић. Београд: Међународни славистички центар, 2018, 335–341. ISSN 0351-9066.

5. „Комбинаторика у фразеолошким колокацијама српског и чешког језика”. *Contributions to the 21st Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav)*, 2018, 229–237. ISSN: 2363-8605, ISBN 978-3-447-11070-9.

Прикази:

František Čermák, *Korpus a korpusová lingvistika*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum 2017. *Славистика* (Београд) 23/2019, 322–325. ISSN 1450-5061.

Оригинално стручно остварење:

Основна терминологија из спољне трговине: чешко-српски. *Prevodilac 1–2* (83) 2020. Beograd: Udruženje naučnih i stručnih prevodilaca Srbije, 117–154. ISSN - 0351-8892.

Преводи:

Боучек, Бохумил: Међу рањеним Црногорцима. Приредиђивачи: Томаш Ђоровић и Јаромир Линда. Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, 2020. ISBN 978-9940-580-74-2.

Sedlaček, Tomaš: Ekonomija dobra i zla. Tragom ekonomske misli od Gilgameša do finansijske krize. Podgorica: CID, 2020. ISBN 978-86-495-0530-8.

Приказ и оцена радова објављених у изборном периоду

1. Монографија кандидаткиње Снежане Поповић *Česká a srbská frazeologie. Na cestě k dvojjazyčnému frazeologickému slovníku* (Чешка и српска фразеологија. На путу ка двојезичном фразеолошком речнику) представља допуњен и проширен текст њене докторске дисертације под називом *Česká a srbská frazeologie: srovnání, aspekty a struktura česko-srbského frazeologického slovníku* (Чешка и српска фразеологија: компарација, аспекти и структура чешко-српског фразеолошког речника), одбрањене 2016. године на Филозофском факултету Карловог универзитета у Прагу под менторством цењеног чешког лингвисте проф. др Франтишека Чермака (František Čermák).

Монографија се састоји од предговора и седам поглавља у којима ауторка на систематичан начин обрађује проблематику фразеологије и фразеографије кроз предмет истраживања који чине чешке и српске фразеолошке теорије и фраземи у ова два језика.

У *Предговору* (Předmluva) С. Поповић наводи разлоге за одабир теме и потребу за конфронтативним приступом истраживању чешког и српског језика. Налази да у време настанка њеног дела нису постојали радови који задовољавају исцрпан упоредни преглед аспеката чешке и српске фразеологије нити је био израђиван чешко-српски фразеолошки речник. Из тог разлога као циљ рада истиче: упоређивање основне фразеолошке јединице, њених особина и приступа изучавању не само у двама поменутим језицима, већ и у другим словенским језицима и на енглеском говорном подручју; поређење класификације фразема и фразеографских пракси како би се дошло до детаљних теоријских полазишта за стварање преводног фразеолошког речника, а најзад и представљање нацрта самог речника. Теоријску основу проучавања представљају радови чешких и српских лингвиста, а затим и словачких, руских, енглеских, немачких, француских и хрватских фразеолога.

Првим поглављем *Фразеолошка пролегомена* (Frazeologická prolegomena) ауторка уводи читаоце у преглед развоја ове дисциплине, у општа разматрања и дефиниције, њено поимање у лингвистикама словенских језика, нарочито у односу на сродне дисциплине – паремиологију и фолклористику. На основу проблематике класификовања фразема и њихове конфронтације закључује да су у чешком језику класификацијом обухваћене све устаљене конструкције те да се под окриљем фразеологије проучавају спојеви на трима нивоима: лексичком, колокацијском и реченичном, у односу на српски језик где се највећа пажња поклања фаземима на нивоу колокација.

У другом поглављу *Фразем и идиом у чешкој и српској лингвистици* (Frazém a idiom v české a srbské lingvistice) С. Поповић се усредсређује на фразеолошку терминологију као важну компоненту конфронтативног истраживања. Јасно је да се у лингвиситици фразем посматра као спој од два елемента у коме је дошло до идиоматизације, али у даљем развоју дефиниције се мишљења лингвиста разликују, као и називи за основну јединицу фразеологије који могу бити: *фразеолошка јединица*, *фразеологизам*, *фразем*, *идиом*, *идиоматска фраза*, *устаљена фраза*, *обрт* и сл. у српском језику, а *frazém* и *idiom* у чешком. Кандидаткиња сматра да би одговарајући термин у српском језику био *фразем*, а да би оба наведена чешка назива обогатила и прецизирала српску лингвистичку терминологију.

Анализа фразеолошке терминологије водила је ауторку даље до термина у фразеологији, те у наставку поглавља она обрађује фраземе, термине и квазифраземе. Истражује оне термине код којих препознаје метафоричност у творби, као што су *tchýnin jazyk /свекрвин језик*, *kuří oko* / *курје око*, *bílá kniha* / *бела књига* и сл. Овај периферни део терминологије повезан са фразеологијом чине квазифраземи. Поред израза са конкретним денотатом као што су *козја брада* или *kočičí hlava* те поменутих термина са егзактном дефиницијом, у квазифраземе се убрајају одређени изрази са ограниченом колокабилношћу компонената (нпр. *otevřít dokořán*, *širé moře*, *poulit oči*; *начуљити уши*, *сиња кукавица*, *широм отворити очи*), а затим и вербономинални изрази или перифрастичне предикатске конструкције (*vyvolat zájem*, *nabýt paměť*, *dostat hlad*; *имати већину*, *изгубити интересовање*, *одвлачити пажњу*, *ставити у покрет*, *утолити глад* и сл). У српској лингвистици се не користи ни термин *квазифразем* ни *квазиидиом* нити се овим специфичним језичким јединицама посвећује посебна пажња, мада су оне, по речима ауторке, важан део лексикона са широком употребом.

У завршном делу поглавља ауторка се бави критеријумима за категоризацију фразема и опредељује се за поделу на основу формалних карактеристика коју препознаје као тенденцију у развоју фразеологија наведених језика.

У трећем поглављу (Kombinatorika ve frazeologii) се кандидаткиња посветила комбинаторици у фразеологији, наводећи да се комбинацијом елемената атипичним за регуларни језик у фразеологији ствара велико богатство израза. Комбинаторика у фразеологији је могућа на свим нивоима те се као њен резултат јављају лексеме, колокације и реченице. Ауторка се детаљно бави комбинацијама морфема и лексичким нивоом фразеологије, о коме се до сада врло мало писало. Фраземе на лексичком нивоу дели на сложенице и изведенице и наводи примере у српском и чешком језику. Примери сложеница и изведеница су подељени на еквивалентне, тј. оне који имају идиоматске еквиваленте у чешком односно српском језику (нпр. *kratochvíle – разбибрига*; *tupohlavý – тупоглав*; *samozřejmě – очигледно*; *podfuk – подвала*; *zákeřný – подмукао*; *zprasit – засвињити*; *bezpočet – безброј*; *proboha – забога*), затим на изведенице и сложенице у чешком језику које немају идиоматизован еквивалент на лексичком нивоу у српском језику (нпр. *knihomol – књишки мољац*; *bleskurychlý – муњевит*; *zadostiučinit – извршити, задовољити*; *jaksepatří – ваљано*; *kravina – глупост*; *namazanej – нашљокан*; *dožrat – довести до усијања*; *jedinkrát – један једини пут*) и обратно (нпр. *вуцибатина – ничета*, *flákač*; *џабалебарити – nesnažit se*, *lenošit*; *гребатор – ten*, *kdo rád záskává výhody na cizí účet*; *намагарчити – uvést někoho v posměch*, *ošidit*). У раду је обрађено 347 лексичких фразема у оба језика, од којих половина чини еквивалентне парове. Ауторка примећује врло велику подударност међу семантичким еквивалентима – творбену и на нивоу врста речи, док је у малом броју примера сложеници у чешком језику био еквивалент изведеница у српском и обратно. На основу тога она констатује комплетну идиоматичност: семантичку, формалну и дериватолошку.

У наставку поглавља предмет исцрпне анализе чине устаљене колокације у чешком и српском језику. С. Поповић даје примере бинарних колокацијских фразема у чешком и српском језику које приказује табеларно, поделивши их на три групе: колокације са аутосемантичким елементима, колокације са синсемантичким елементима и мешовите колокације са једним и другим елементима. У првој групи колокација јављају се бинарне комбинације са именицама, придевима, глаголима и прилозима и заступљене су и у чешком и у српском (нпр. *chytat lelky*, *bystrá hlava*, *anděl strážný*, *klobouk dolů*, *vzhůru nohama*, *kápnout božskou*, *zmýlená neplatí*, *držet se stranou*, *bohatě stačit*, *malá domů*, *neblaze proslulý*, *roh hojnosti*, *zůstat někde viset*, *neslaný nemastný*, *široko daleko*; *хватати зјале*, *златна кока*, *кућо стара*, *капу доле*, *горе главу*, *вратити добрим*, *паметнији попушта*, *немати куд*, *далеко било*, *паметноме доста*, *болно свестан*, *анђео чувар*, *знати живети*, *мортус пијан*, *збрда-здола*). Колокације са синсемантичким елементима од којих су најбројније комбинације које почињу предлозима, узвицима и речцама не налазе се подједнако у оба језика и чешки језик има малу предност у комбинаторској способности синсемантичких речи (нпр. *ke všemu*, *do jednoho*, *do alelujá*, *na ex*, *pro a proti*, *jako takový*, *a sice*, *a jéjej*, *co do něčeho*, *co kdyby*, *jaképak copak*, *ta jeho*, *jeden každý*, *jedna dvě*, *ale co!*, *ale ano!*, *kdoví jestli*, *no tohle!*, *a basta!*, *ani muk*, *jen aby*, *kór když*, *lautr nic*, *jakž takž*; *по моме*, *до једног*, *до амин*, *на екс*, *за и против*, *као такав*, *него шта*, *а да!*, *али аваj!*, *оно као*, *шта већ*,

који мој, црно на бело, леле мени, ма јок, аман заман, ето ти, па хајде, ни макац, ма немој, пошто-пото, ђа ово, ђа оно, трте-мрте). Више разлика међу двама језицима показују мешовите комбинације, тј. оне са аутосемантичким и синсемантичким елементима, а наведене комбинације указују на већу комбинаторску способност глагола и речца у чешком језику, а бројева у српском језику (нпр. *od oka, za mlada, pro tentokrát, co chvíli, co živ, co nevidět, nic moc, ejhle člověk!, šup sem, až hanba, až černo, ani hnout!, jak kdy, stát mimo, být nesvůj, olíznout všech deset, dělat na někoho bububu, mít něčeho ažaž, třináctá komnata, až na (někoho), zhola nic, jak to?, basama s fousama, být hin, seč byl, křížem krážem, fungl nový, opilý namol, skrz naskrz*; *за длаку, без даљег, до јуче, и дан данас, ни луд, пошто-зашто, што(но) кажу, шта и како, сви живи, ево човека!, чик дођи, ни помена, таман посла, ни беле, него како, бити за, мислито своје, опалити некоме двадесет пет, није него, брука једна, трећа срећа, тамо неки, још кад, алал (ти) вера, ганц нови, скроз-наскроз*).

Ауторка такође наводи теоријске основе за постојање фразема реченичног типа, представља шаролику терминологију која постоји у фразеологији, даје преглед поделе реченичних фразема у чешком језику и анализира емоционалност, експресивност и функцију фразема.

Завршни део поглавља посвећује проучавању таутолошких израза. Кроз примере таутолошких биноминалних израза (нпр. *den co den, z ručky do ručky, hlava nehlava*; *дан за даном, од руке до руке, дивота над дивотама*) и реченичних израза (нпр. *Láska je láska. Doma je doma. Co bude, bude. Když nechceš, tak nechceš*; *Мајка је мајка. Што јест, јест. Ко је дошао, дошао је*) она наглашава устаљеност, узуалност и фреквентност поменутих структура у српском и чешком језику.

Четврто поглавље *Фразеографија* (Frazeografie) представља ауторкину анализу штампаних и електронских извора за састављање преводног чешко-српског фразеолошког речника. Бави се једним од основних лексикографских питања а то је структура речничког одељка која заједно са одабиром одредница представља основу речника. На примерима једнојезичних и двојезичних речника и анализе саставних елемената речничког одељка и структуре одредница С. Поповић закључује између осталог да би чешко-српски фразеолошки речник требало у што већој мери да представља стање у савременом језику, да се ослања на штампане и електронске изворе језика и да узима у обзир да су фраземи карактерстични како за књижевни језик тако и за колоквијални, да се одабир фразема заснива на њиховој фреквентности, а ако простор дозвољава, не изостављати ређе фраземе, да о одредници у речничком одељку треба дати детаљне информације о граматичким особинама, варијантама, трансформацијама и контексту, да би уређење требало да буде абецедно према врстама речи, и најзад да је егземплификација пожељна а да би синоними и антоними допринели већој информативној вредности речника.

Након поглавља *Закључак или Тражење заједничког језика* (Závěrem aneb Hledání společného jazyka) у ком ауторка сумира резултате добијене конфронтативном анализом чешке и српске фразеологије и фразеографије, следи шесто поглавље посвећено *Чешко-српском фразеолошком речнику соматизама* (Česko-srbský frazeologický somatický slovník) који представља заокружење ауторкиних проучавања и ставова у монографији.

Речник садржи 1641 чешки соматски фразем у виду одредница и њихове еквиваленте у српском језику. Грађу је ауторка ексцерпирала из свих доступних описних фразеолошких речника савременог чешког, српског и хрватског језика, потом из преводног чешко-српског речника и српскохрватско-чешког речника и преводних фразеолошких речника: чешко-пољског, руско-чешког, пољско-руског и руско-српског и хрватског речника. Неизоставни извори грађе били су такође Чешки национални корпус (Český národní korpus) и Корпус савременог српског језика, стручна литература, као и сопствено истраживања које је С. Поповић спровела међу говорницима чешког и српског језика. У речник је уврстила како колокацијске тако и пропозиционе фраземе, а што се тиче формалне карактеристике фразема укључила је: поредбене фраземе, глаголске и неглаголске фраземе и реченичне фраземе. Укупан број фразема укључујући еквиваленте у српском и синониме и антониме у чешком је преко 4000.

Речнички одељак осим еквивалената укључује информацију о стилској карактеристици одреднице, податке о трансформацији, опис значења на српском језику, податке о узусу или пореклу фразема, егземплификацију, синониме и антониме у чешком језику.

Кандидаткиња наглашава да чешки и српски фраземи показују висок степен формалне еквиваленције те да је веома ретко навођен на српској страни еквивалент у другачијем облику. У неколико случајева није наведен српски еквивалент него само опис значења, који је дакако једини обавезни елемент речничког одељка.

Монографија Снежане Поповић представља најдетаљнију конфронтативну анализу савремене чешке и српске фразеологије до сада. Као таква, она даје вредан допринос чешко-српској фразеологији и фразеографији формулисањем и представљањем теоријских исходишта за израду фразеолошког речника, анализом поткрепљеном бројним примерима фразеолошких јединица и њихових еквивалената, а посебан значај има за фразеографску праксу речником соматизама, с обзиром да тај тип речника до сада није био израђиван и да представља увод у преводни чешко-српски фразеолошки речник који ауторка припрема.

2. Научни радови кандидаткиње Снежане Поповић баве се питањима лексикологије, а превасходно фразеологије.

У раду *Појам моноколокабилности и периферија језика* кандидаткиња на основу теорије чешког лингвисте Ф. Чермака анализира појам периферије језика и устаљене спојеве у чешком језику у којима се јавља саставни елемент врло ограничене колокабилности. Истраживања способности лексема да се повезују и граде спојеве дала су многа занимљива сазнања о колокацијама. Лексеме колоцирају са различитим бројем других лексема, а у језику постоје и оне чији се синтагматски потенцијал остварује са изузетно малим бројем других лексичких јединица. Управо су такви спојеви предмет анализе у овом раду и ауторка их је потражила у Чешком националном корпусу који омогућава претраживање и у паралелном корпусу Интеркорп, на основу кога је дошла до сазнања који су то њихови најчешћи еквиваленти у српском језику. Изабране моноколокабилне речи у чешком језику су у речнику Ф. Чермака *Periferie jazyka – Slovník monokolokabilních* (Периферија језика – Речник моноколокабилних речи) наведене као фреквентне. Осим тога, теорија језичке периферије је примењена у раду и на српски језик, а спојеви у њему потражени су у Корпусу савременог српског језика. Анализа ових спојева показала је особен комбинаторни потенцијал обрађених лексема у виду њихове спојивости са мањим бројем других лексема. Све моноколокабилне речи анализиране помоћу лексикографских приручника и електронских корпуса и њихови еквиваленти појављују се у савременом чешком и српском језику. На основу анализе ауторка изводи закључак да корпусна истраживања, осим што дају увид у узус одређеног језика, могу значајно помоћи у сагледавању еквивалентности и бити допуна штампаним приручницима.

Чланак *Neka frazeološka pitanja u (ne samo) češko-srpskim okvirima* представља поглед на контрастивну анлизу савремене чешке и српске фразеологије. Ауторка увиђа да је брзим развојем фразеологије за последње четири деценије створено много теорија и грађе које несумњиво утиру пут њеном даљем развоју те је она постала актуелна и актуелизована тема у области истраживања из које црпе многи лингвисти. Оваквом развоју у прилог говори и чињеница да се наш говор састоји од много устаљених, идиоматизованих конструкција. Напоменувши да је фразеологија млада дисциплина која се брзо развија, ауторка истиче да ју је тешко сузити искључиво на српски или хрватски двадесетпетогодишњи оквир, занемарујући онај заједнички српскохрватски развој. Тај развој се огледа како у великој блискости фразеолошког материјала, из кога је проистекао заједнички речник Јосипа Матешића (*Фразеолошки рјечник хрватскога или српскога језика*), тако и подељеној лексикографској улози између Београда, Загреба и Новог Сада, макар кад су у питању чешки и словачки језик. Наводи затим да се главна питања у оквиру фразеологије тичу њене основне јединице: да ли постоји „ужа и шира фразеологија" и да ли је постигнут консензус око дефиниције фразема. Представља, такође, и разне називе за основну јединицу фразеологије који се јављају у српској и чешкој фразеолошкој традицији, осврнувши се на доприносе двају главних лингвиста из области фразеологије: Д. Мршевић-Радовић и Ф. Чермака. У раду кандидаткиња закључује да је класификација фразема у језику тешко могућа без узимања у обзир формалних карактеристика фразема које почивају на обухватању улазних компоненти и да те компоненте

могу бити како на нивоу морфема тако и на нивоу лексема и колокација, а да радова који се систематично баве фразеологијом на нивоу лексема и реченица још увек нема довољно у српској лингвистици.

У раду *Onomasiological dictionary in bilingual phraseology* кандидаткиња представља изазове са којима се сусрећу аутори који желе да израде ономасиолошки речник уз преводни фразеолошки речник двају словенских језика, у овом случају чешког и српског језика. Овакви речници не морају нужно бити засебни, већ се могу укључити у фразеолошки речник као регистар или семантички лексикон. У раду се препознаје значај оваквог речника у домену фразеологије као допуна семасиолошком приступу којим се полази од појма ка значењу или проналажењу дефиниције. Могућност претраживања фразема од појма ка форми обогаћује речник и помаже како матерњим говорницима тога језика тако и оним који тај језик уче као страни. У случају чешко-српског фразеолошког речника добро полазиште представља *Slovník české frazeilogie a idiomatiky I–V*, који је излазио са ономоасиолошким регистром у оквиру сва четири тома, а пет том представља такав засебни речник. У раду затим ауторка разматра неке од проблема у изради одреднице као шти су питање метајезика: систематичност у теорији, покривеност целокупног материјала и практична употребљивост тј. могућност што лакшег проналажења устаљеног израза помоћу кратких дефиниција. У раду су дати примери из једнојезичких фразеолошких речника са констатацијом који би ту добру праксу уз адаптације требало применити и на преводне речнике.

Тема студије *Израда и структура чешко-српског фразеолошког рјечника* је преводна фразеографија. У њој кандидаткиња разматра потребе и изазове савремене српске лексикографије у виду састављања преводног фразеолошког чешко-српског речника. Лексикографија се у раду посматра и као примењена лингвистичка дисциплина и као теоријска, јер су потребна истраживања и усавршавања да би савремени речници одговарали модерним токовима. Изазови аутора се највише огледају у сакупљању грађе, препознавању јединица фразеолошког система, стандардизацији, одређивању профилисаности речника, тражењу еквивалената, организацији речничког одељка, његовом изгледу и информацијама које треба да пружа, било да је реч о речнику мањег или већег обима. Ауторка заступа став да у изради једног оваквог речника треба спојити традиционалну и модерну лексикографију која би се огледала у ослањању на штампане и електронске изворе језика, обухватање фразема карактеристичних за књижевни језик и за његове колоквијалне варијанте, уз узимању у обзир, уколико је то могуће, фреквентности фразема не запоставивши ни оне ретке. Поред тога, у раду се закључује да одреднички одељак треба да садржи информације о стилској карактеристици, варијантама, трансформацијама, синонимима и евентуално антонимима уз контекст и тумачење, затим егземплификацију која даје декодирајући узус, служи активној функцији комуникације за разлику од горенаведених података који осликавају њену пасивну функцију и да би одреднице требало наводити по абецедном реду, једноставно и економично, без груписања у гнезда и понављања фразема више пута. Удружујући снаге са рачунарском лингвистиком домаћа лексикографија и фразеографија би се несумњиво уклопиле у модерне токове и приближиле савременом кориснику.

Ауторка се у раду *Комбинаторика у фразеолошким колокацијама српског и чешког језика* посветила истраживању колокација и њиховог поимања у српској и чешкој лингвистици. На примерима оваквих спојева анализира комбинаторне могућности ових двају језика. Разматра устаљеност и идиоматичност и на основу теорија И. Мељчука и Ф. Чермака, као и домаћих лингвиста који проучавају колокације у ширем смислу, долази до закључка да се сваки стабилни, бинарни спој код кога се уочава „ирегуларност“, може подвести под колокацију, нарочито уколико се именује на основу своје структуре без навођења улазних компоненти (именичка/глаголска фразеолошка конструкција и сл.) те се тако разликује од фразема реченичког типа (или пак лексикалног). На основу овога је ауторка саставила табелу, као прилог раду, илуструјући системске „ирегуларне“ колокације с аутосемантичким речима као компонентама као и оне чији су колокати аутосемантичке и синсемантичке компоненте. Колокације са аутосемантичким речима, тј. именицама, придевима, глаголима и прилозима могу се појављивати у шестнаест варијација и свака од њих је засупљена и у српском и у чешком језику. Неке од ових структура су истовремено и реченични фраземи. Нису све структуре у већем броју примера заступљене у оба језика, разлике се јављају код комбинација

са глаголима и прилозима. За разлику од чешког језика, где комбинације именица-прилог и прилог-именица, именице-придев, као и придев-придева нису честе, српском језику су то поред ових наведених још и глагол-придев и глагол-глагол. Најбројније структуре и у једном и у другом језику су глагол-именица, придев-именица и именица-именица. Мешовитих колокација, тј. оних са аутосемантичким и синсемантичким речима има знатно више. Ауторка је у табели приказала двадесет шест колокација у српском језику и двадесет осам у чешком. Оне указују на више разлика између ова два језика, као и на већи број комбинаторских могућности српског језика када је реч о бројевима, док код чешког језика је то у домену глагола и речци.

Како се може закључити, научно интересовање др Снежане Поповић усмерено је на област лексикологије, а посебно фразеологије и фразеографије, које је обрађивала у својим конфронтативно конципираним радовима, поредећи језичке јединице у чешком и српском језику. Њена проучавања и анализе добиле су своје заокружење у стручној монографији која посебно својим прилогом – речником соматизама представља велики допринос чешко-српској фразеографској пракси, с обзиром да тај тип речника до сада није био израђиван.

Осим научних истраживања које је спроводила у својим радовима кандидаткиња је такође аутор оригиналног стручног остварења (Основна терминологија из спољње трговине: чешко-српски. Prevodilac 1–2 (83) 2020. Beograd: Udruženje naučnih i stručnih prevodilaca Srbije, 117–154. ISSN - 0351-8892.). Ради се о првом глосару спољне трговине и пословне терминологије за овај пар језика који стога обухвата и ширу терминологију из блиских области, неопходну у комуникацији и документацији повезаној са спољнотрговинским пословањем. Овај глосар садржи више од 1700 јединица на чешком језику и њихове еквиваленте на српском и сведочи о изврсном познаваоцу стручне терминологије како чешког тако и српског језика.

Кандидаткиња је у изборном периоду учествовала на два научна скупа. Први од њих је међународни научни скуп EUROPHRAS 2018 – The European Society of Phraseology, Białystok, 10–12. 9. 2018. (тема излагања: Onomasiological dictionary in bilingual phraseology), а други је 47. научни састанак слависта у Вукове дане – Београд, 14–18. 9. 2017. (тема излагања: Израда и структура чешко-српског фразеолошког рјечника). Оба излагања штампана су у целини.

На основу наведеног проистиче да је кандидаткиња објавила 1 научну монографију из научне области за коју се бира (М 42), 2 рада из категорије М20 (Neka frazeološka pitanja u (ne samo) češko-srpskim okvirima. *Slavia* (Praha) 89/2020, 104–108. ISSN 0037-6736. **M23**; Комбинаторика у фразеолошким колокацијама српског и чешког језика. *Contributions to the 21st Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav)*, 2018, 229–237. ISSN: 2363-8605, ISBN 978-3-447-11070-9. **M23**), потом 2 рада из категорије М51 (Израда и структура чешко-српског фразеолошког рјечника. У: *Српска лексикографија - речници српског језика као изворишта граматичких и семантичких истраживања. 1 / 47. научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 14–8. IX 2017*. Ур. Драгана Мршевић-Радовић. Београд: Међународни славистички центар, 2018, 335–341. ISSN 0351-9066. **M51**; Појам мониколокабилности и периферија језика. Славистика XXV/2 (2021), 70–81. ISSN 1450-5061. **M51**), те 1 рад са међународног научног скупа објављен у целини категорије М33 (Onomasiological dictionary in bilingual phraseology. In: Intercontinental Dialogue on Phraseology 8: Applied Linguistics Perspectives on Reproducible Multiword Units: Foreign Language Teaching and Lexicography. 2020. Eds. Joanna Szerszunowicz & Ewa Gorlewska. Białystok. University of Bialystok Publishing House, 141–149. ISBN 978–83–7431–677–4. **M33**).

Комисија увидом у конкурсну документацију закључује да је кандидаткиња испунила обавезне услове за избор у звање доцента прописане Правилником.

ИЗБОРНИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА

1. Стручно-професионални допринос:

Кандидаткиња је учествовала као члан комисије у одбрани докторске тезе Ане Маргарете Валент (назив рада Biblická frazeológia v slovenskom a srbskom jazyku) на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду 2020. године (састав комисије: проф. др Ана Макишова, председник, проф. др Гордана Штрбац, доц. др Снежана Поповић, доц. др Јасна Ухларик, ментор).

Др Снежана Поповић сарађивала је са угледним научним часописима у Србији (Славистика књ. XXIII, св. 2, 2019; Славистика књ. XXIV св. 2, 2020) и Чешкој (Slavia časopis pro slovanskou filologii, 2022) као рецензент научних радова.

2. Допринос академској и широј заједници:

Кандидаткиња је учествовала у раду Филолошког факултета у Београду као члан комисије за спровођење конкурса за упис на основне академске студије Филолошког факултета у Београду школске 2021/22. године, што подразумева да је била члан комисије за припрему тестова и задатака и члан комисије за обављање пријемног испита и оцену тестова и задатака.

3. Сарадња са другим високошколским, научноистраживачким установама, односно установама културе или уметности у земљи и иностранству:

Др Снежана Поповић је била ангажована као опонент на одбрани хабилитационог рада др Павела Крејчија (назив рада *Toponymické komponenty v české, chorvatské, srbské a bulharské frazeologii*) на Филозофском факултету Масариковог универзитета у Брну, Република Чешка 2020. године (састав комисије: проф. др Марија Добрикова са Универзитета Коменски у Братислави, доц. др Ирена Богочова са Остравског универзитета и доц. др Снежана Поповић са Универзитета у Београду).

Др Снежана Поповић је члан Асоцијације слависта *Полислав*.

Кандидаткиња је у три наврата учествовала у програмима размене наставника и студената: Еразмус+ Међународна мобилност 16–20.4.2018. Филозофски факултет Универзитета Пардубице, Катедра за књижевност, културу и славистику, Република Чешка, затим Споразум о мобилности 6.12.2018. Филозофски факултет Универзитета Пардубице, Катедра за књижевност, културу и славистику, Република Чешка, те Еразмус+ Међународна мобилност 5–11.5.2019. Филозофски факултет Карловог универзитета, Катедра за јужнословенске и балканистичке студије, Праг, Република Чешка.

Др Снежана Поповић одржала је 1 предавање по позиву у оквиру Културне презентације Републике Чешке у иностранству 27–31.5.2019. на Филозофском факултету Блаже Конески Универзитета Св. Кирила и Методија, Катедра за славистику, Скопље, Северна Македонија.

На основу наведеног Комисија закључује да је кандидаткиња испунила и изборне услове за избор у звање доцента предвиђене Правилником.

ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Пошто је прегледала конкурсни материјал, Комисија је утврдила да једини пријављени кандидат др Снежана Поповић у потпуности задовољава критеријуме за избор у звање доцента на Филолошком факултету Универзитета у Београду за које конкурише. Кандидаткиња испуњава све опште, обавезне и изборне услове за избор у звање доцента предвиђене Законом о високом образовању и Статутом Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Имајући у виду све то, Комисија са задовољством предлаже Изборном већу Филолошког факултета **да др Снежану Поповић поново изабере у звање доцента за ужу научну област Бохемистика, предмет Чешки језик**.

У Београду, 25.08.2022.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

_____

др Катарина Митрићевић-Штепанек, доцент
Филолошки факултет Универзитета у Београду

_____

др Далибор Соколовић, ванредни професор
Филолошки факултет Универзитета у Београду

_____

др Зузана Тирова, доцент
Филолозофски факултет Универзитета у Новом Саду